

En reflektion från Geographic Associations konferens 2018 på temat:

Real World Geography

Geografilärarnas Riksförenings motsvarighet i England, Geographical Association (GA), firar i år 125 år, vilket uppmärksammades på GA:s årliga konferens 6–7 april i Sheffield. Inramat av Sheffields gröna kullar med betande får, lekfull arkitektur och grönskande inomhusträdgård möttes lärare, forskare, utställare och utbildare under den två dagar långa konferensen för att utbyta erfarenheter, inspirera och skapa nya kontaktytor kopplat till geografiämnet. Sett ur ett svenskt perspektiv är evenemanget storslaget och redan vid öppningen skapas en känsla av samhörighet när aulan fylls av hundratals entusiastiska deltagare som alla förenas i sin relation till ämnet geografi. Att tillhöra vår svenska förening Geografilärarnas Riksförening anses fint och värdefullt här och jag inser att vi har väldigt mycket gemensamt med vår motsvarighet i England, även om vi är lite färre när vi ses. Känslan att vilja lyfta fram och arbeta för geografiämnet inom utbildning, skola och forskning känns igen. Jag befinner mig här för att jag ska presentera några första blygsamma tankar ifrån min nyss påbörjade forskning som doktorand i geografididaktik på Stockholms universitet. Men mest av allt är jag här för att lyssna och lära, sätta fingret i luften och känna av vad som är på gång – *vad händer i geografivärlden just nu?*

Guerilla geography

Konferensen öppnas av GA:s president, Nick Laphorn, som presenterar temat för året, *Real world geography*. Han startar med orden: "I would like us to reflect on geography in the real world, and how its application affects our daily lives." Han presenterar sedan den första keynote speaker Daniel Raven-Ellison, från National Geographic, som med 100 bilder på 30 minuter tar oss med på en kaxig resa runt om i världen med mottot att skapa uppmärksamhet för ämnet geografi genom det han kallar *Guerilla geography*. Genom att ifrågasätta och agera, utforskar och experimenterar han med var gränsen för ämnet går. Raven-Ellison leker med perspektiven och utmanar såväl makthavare som normer. Med dioder på huvudet vandrar han till exempel genom Londons gator för att visa att vi mår olika bra på olika platser. Att platsens utformning faktiskt har stor betydelse för stadens invånare. Mätinstrumenten på huvudet läser av kroppens kemiska balans och avslöjar såväl stressnivåer som andra emotionella reaktioner. Allt koordinerat med geografiska data. Varje känsla får en plats-specifik koordinat. Mitt på dagen syns en topp i känslokurvan och det visar sig handla om att han blivit allt mer i behov av en toalett! Paniken över att inte kunna få "lätta på trycket" har

skapat en pressad situation. Tvärtom när han rör sig genom Hyde Park. Kurvorna följer ett lugnt flöde. Vad kan den här typen av data användas till? Säkert många saker, men det visar sig ha använts för att starta en diskussion med lokala politiker om fler offentliga toaletter och som argument för att bevara och utveckla de grönområden som finns. Definitivt ett exempel på *Real World Geography*.

Daniel Raven-Ellison beskriver syftet med sitt arbete som ett sätt att: "Challenge children and adults to experience every aspect of the world around them in a more meaningful way."

Kontroversiella frågor i geografiundervisningen

Ett gemensamt diskussionsämne i många föreläsningar och workshops är geografins roll i en nutida och framtida komplex värld. Särskilt i skolan. Ett exempel på det är intresset för Margaret Roberts föreläsning om kontroversiella frågor i geografiundervisningen. Roberts har skrivit många artiklar och böcker om *Enquiry based education* i geografi, undersökande geografiundervisning, och är idag pensionär och bor utanför Sheffield. Hon arbetar flitigt fortfarande och har vridit sitt fokus mot *kontroversiella frågor som utmanar geografilärare* i olika stadier av utbildningssystemet. Utmaningar som global migration, klimatförändringar och jämlikhetsfrågor kräver att lärare tänker igenom sina val och upplägg. Roberts är liten och vid en första anblick oansenlig, men fyller snabbt en av de större salarna med både publik och entusiasm. Knivskarpt riktar hon fokus mot vilken roll läraren egentligen ska ta när frågorna blir

känsliga och kontroversiella. När svaren inte är enkla och när värderingar och normer utmanas. Hon diskuterar utifrån tre olika sätt att se på lärarrollen; *Balanced*, *Neutral*, *Committed* (advocating certain values), *Critical* och ger publiken många frågor att fundera kring. Hur är en neutral lärare egentligen? Eller en balanserad? Vilka data och fakta ska vi använda för att ta den rollen? Om vi lyfter fram olika värderingar, vilka i så fall? Hur hanterar vi det när värderingarna krockar? Om vi är kritiska, vad är vi kritiska mot? Varför det i så fall? Ja, vilken roll ska vi lärare ta? Roberts ger exempel på hur vi kan arbeta med frågorna och avslutar med att det viktigaste är att inse att vi behöver ställa oss de här frågorna: *In what ways do the themes you are teaching have controversial aspects? (lack of evidence, different viewpoints, ethical issues) What do you think the teacher's role should be when students are studying controversial issues? (balanced, neutral, committed, critical). Which classroom activities would you use to help students investigate geographical issues?* Det handlar inte om att bara reproducera kunskap eller beskriva världen så som den är. Vi behöver kunna ifrågasätta, problematisera och analysera en värld som har många rätt och fel och som ändrar sig snabbt.

Jag bär med mig dessa frågor både in i min forskning och i min lärargärning och tror att det är en viktig aspekt om geografin verkligen ska kunna ta större plats och bidra till ökad förståelse för komplexa frågor som berör vår omvärld.

Fältstudier och användarvänlig GIS

En rundvandring bland utställarna visar att det finns två stora huvudfokus just nu: fältstudier till världens alla hörn och användarvänliga GIS-applikationer. Flera utställare visar också upp modeller som skapas genom 3D printers och flera workshops bjuder in lärare att själva pröva på att skapa, bygga, rita och printa ut sina modeller. Det sjuder av kreativa lösningar för att göra geografin levande och verklig och jag får frågan hur *ArcGIS skolapplikation* fungerar i Sverige? Hur fungerar *Storymaps* i våra skolor? Vilka GIS applikationer använder vi? Ja, hur ser det ut egentligen? Vi är fler och fler som använder GIS i skolan på olika sätt och jag anar att med de nya enkla applikationerna blir tröskeln allt lägre. För dom som känner sig bekanta med olika former av GIS teknik kan ibland färdiga data att arbeta med i skolan vara problemet. Här verkar det nu komma allt mer lösningar både för enkel överföring via mobiler där elever själva kan samla in data och via den nya web-baserade ArcGIS applikationen, designad för skolan föra över dem till datorns GIS program. Om de hellre vill använda andra data från olika platser i världen går det också bra. Jag lovar att ta kontakt med Esri.se för att se hur skolan kan bli mer involverad i de här nya användarvänliga hjälpmedlen, som inte kräver tunga program eller för mycket fackspråk. Du som har tips, skriv gärna och berätta hur du brukar göra, så att vi blir bättre på att dela med oss av olika lösningar. Budskapet från utställare är att de vill bidra till att *göra tillämpningar i geografi; Enkelt, snabbt, lätt*

att förstå, användarvänligt, lekfullt, samhällsnära och praktiskt. Geografin som en del av vardagen, på riktigt.

Se bakåt för att tänka framåt

I det digra programmet presenteras många infallsvinklar på geografi men fokus är helt klart *geografins roll i en komplex och kontroversiell nutida och framtida värld*. Var står geografiämnet nu och vad är nästa steg? För vetenskapen, men framförallt för skolämnet? Vid flera tillfällen ges tid för en historisk tillbakablick, som ett sätt att skapa en utgångspunkt för att blicka framåt. Ett sånt tillfälle är då fem fd presidenter bjudits in av professor Mary Biddulph, vid University of Nottingham för att ge sin syn på vad en aktiv roll i en organisation som GA kan betyda. Dom berättar vad dom anser var det viktigaste under sin tid som president, vilka frågor dom drivit och hur deras spaning inför framtiden ser ut. Vad ser dom som nästa steg och vad är de största utmaningarna och möjligheterna? Simon Catling berättar om hur han på 90-talet drivit frågor om grundskolans lägre åldrar och hur viktigt det är att tidigt få upp ögonen för geografiämnet. När han blickar framåt ställer han fyra frågor: How do we get second level students to go on being geographers or geography teachers? How do we tackling that problem? How do we promote people to continue working with geography? What jobs? Han har inte släppt sitt fokus på grundskolan och vikten av att arbeta med geografi i tidiga åldrar, men han anser det nu är dags att verkligen rikta *fokus mot de äldre åldrarna och få fler att vilja fortsätta arbeta med geografi på universitet och i yrkeslivet.*

Chris Kington berättar om det långsiktiga arbetet med att professionalisera organisationen under sin tid som president i början av 2000-talet. Ett viktigt steg i det arbetet var att anställa en kommunikatör som kunde nå ut till fler geografilärare och öka medlemsantalet. Ett första steg var att se till att det fanns två fast anställda; ”A full time business manager and a full time secretary, that was important to get publications, conference etc running”. Dom arbetade med korta och långa mål och efter fem år hade organisationen fått ny fart. Han menar att det ibland kan vara bra att inte *bara* stå på varandras axlar, utan att det också kan finnas kraft i att tillsammans få starta från ruta ett. ”I discovered in that work that it’s not only good, standing on giants shoulders when you should build something. It can also be positive to feel that you discover something new yourself”. Under hans tid förändrades organisationen och växte till ett större nätverk med många funktioner.

Även om GA kämpar med minskande medlemssiffror idag, precis som så många andra ämneslärarorganisationer i England så väl som i Sverige, lyfts en nyckelfaktor särskilt fram för att hålla liv i organisationen. Det handlar om att hela tiden vara *lyhörd för vad medlemmar, framförallt alla aktiva lärare i sin vardag, behöver och samtidigt kunna vara en länk mellan samhälle, forskare och lärare*. I detta arbete finns kanske något viktigt för oss här hemma i Sverige att ta till oss. *Vad vill vi att Geografilärarnas Riksförening ska vara? Vad är det för budskap vi vill skicka ut? Vilka samarbeten kan vi behöva fundera på? Behöver vi också professionaliseras och i så fall hur? Det alla*

de f.d. presidenterna och medarbetarna är överens om är att arbetet för organisationen framförallt gett möjligheter att komma ut i världen och möta geografer. Att knyta kontakter med geografiska organisationer i andra länder och skapa ett nätverk av vänner och kollegor. Det lyfts fram som det absolut viktigaste när det gäller engagemanget i en ideell organisation.

Plötsligt får vi som åskådare en uppgift. Vi ska formulera en fråga till presidenterna. Jag sitter vid ett bord där det finns en blandning av lärare och aktiva i styrelsen. En intressant diskussion bryter ut. Flera lärare som sitter vid mitt bord anser att organisationen är för sluten. Att det krävs ett aktivt sökande från läraren själv för att hitta organisationen och i nästa steg känna sig delaktig. För dom som är inne i organisationen upplevs det som att dom gör allt för att bjuda in, erbjuda aktiviteter, utbildningar och stöd. När jag berättar om vår svenska organisation och att vi också försöker bli större bubblar idéerna och rummet fylls av tips: gratis medlemskap till nya medlemmar under första året, sänkta medlemsavgifter till skolor under ett år, aktiva Facebooksidor hemsidor, uppsökande verksamhet, exkursioner och tävlingar. Presidenterna och medlemmarna diskuterar utmaningar och möjligheter. Vad händer om engagemanget försvinner? Om nya lärare inte vill delta ideellt på det här sättet? Är det en trend? Det visar sig att vi har mer gemensamt med GA än vad det kanske kan anas vid första anblicken. GA har liknande utmaningar som GR och samtalet slutar med att de bjuder in till samarbete oss emellan.

Diversitet och mångfald bland våra medlemmar

Allra sist lyfts frågan om inkludering och diversitet bland medlemmarna. Var finns den mångfald som nu återfinns i våra skolor? undrar en deltagare. Det blir först tyst. Sen konstaterar presidenterna att det är en av de utmaningar som organisationen och ämnet i sig verkligen behöver ta på allvar just nu. Kanske är det dags att ta tag i sitt postkoloniala arv och se till att ämnet blir ett ämne för alla? Deltagaren som talat menar att det behövs förebilder och tilltal som gör att alla kan känna sig välkomna. Vissa normer kan behöva brytas och nya skapas för att organisationen och kanske ämnet i sig på riktigt ska kunna anses ta sig an de globala frågorna på ett sätt som angår alla. Där mångfalden syns. Vad gör vi egentligen för att alla ska känna sig välkomna och känna sig hemma i organisationen? Hur ser mångfalden på våra medlemmar ut? Vilka perspektiv lyfts och publiceras? *Hur kan vi göra så att världens ämne verkligen speglar världen?* Diskussionen som följer får mig att fundera på hur det ser ut hos oss?

Konferensen avslutas med bland annat Peter Jackson, professorn som är känd

för artiklar om *att tänka geografiskt* (*Thinking geographically*, 2006). Hans spaning framåt lyder så här; ”I want to return to our foundation in 1893, what are the key questions for the discipline today and what objectives would we set ourselves for the next few decades? What is the relation between the universal and the particular? Or between the disciplines vocabulary and it’s grammar? What is or should be the balance between human and physical geography? What is our mission as geography teachers how to respond to the marketization of education? We are not good because we are 125 years old, we’re 125 years old because we are good.”

I en föränderlig, komplex och kontroversiell värld – var vill vi befinna oss i den? Kan vi tänka oss att samarbeta med GA när dom nu ha bjudit in oss och i så fall hur? Jag är i alla fall stolt sekreterare i vår organisation när jag åker hem och hoppas att du som läser det här också är det.

Källa

Guerilla Geography: <https://www.nationalgeographic.org/media/daniel-raven-ellison-guerrilla-geography/>

Lotta Dessen Jankell, Doktorand i Geografididaktik, Stockholms universitet där hon fokuserar på hur geografifämnets interna resurser (perspektiv, begrepp metoder, modeller) kan bidra till elevers förståelse av komplexa problem som migration och klimatförändringar. Sekreterare Geografilärarnas Riksförening, Lärare i geografi, biologi och naturkunskap på Globala gymnasiet, Stockholm stad.